

ADOLESCENTI I ALKOHOL

Irena KORAJ, dipl.med.techn.
irena.koraj@gmail.com

Dubravka PROTIĆ, dipl.med.techn
duda.protic@gmail.com

dr. sc. Višnja PRANJIC
vpranjic70@gmail.com

Škola za medicinske sestre Vinogradska
Vinogradska cesta 29, Zagreb

Sažetak

Konzumiranje alkohola u našoj kulturi izrazito je rašireno i smatra prihvatljivim oblikom ponašanja. Alkohol je lako dostupan izvor ugone. No, pokazalo se da je konzumacija alkohola jedan od najvećih javno-zdravstvenih problema današnjice s dalekosežnim posljedicama po pojedince, obitelj i zajednicu. U intenzivnom razdoblju adolescencije mnogi se srednjoškolci upuštaju u neke oblike rizičnih ponašanja. Jedno od najčešćih rizičnih ponašanja u srednjoškolskoj populaciji je zloraba alkohola, koja može utjecati na zdrav psihološki razvoj i funkcioniranje u velikom broju područja te narušava zdrav životni stil. Cilj je ovog istraživanja ispitati kakva je dostupnost alkohola mladim osobama s obzirom na zakonsku regulativu zabrane prodaje alkohola osobama mlađim od 18 godina. Također se želi ispitati postoje li razlike među ispitanicima s obzirom na spol i socioekonomski status. Uzorak ispitanika čini 60 učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska i 60 učenika Industrijske škole u Zagrebu. U istraživanju su sudjelovali učenici trećih razreda, a dobna granica kretala se između 16 i 18 godina. Za potrebe istraživanja konstruirana je anketa od 26 pitanja. Podaci su obrađeni osnovnim statističkim parametrima te h^2 testom. Rezultati istraživanja ukazuju na laku dostupnost alkohola mladim osobama bez obzira na dobnu granicu. Također, dokazane se i razlike u navikama vezanima uz konzumaciju alkohola ovisno o spolu kao i manje razlike vezane uz socioekonomski status. Istraživanje je pokazalo da su potrebni kvalitetni edukativni sadržaji koji bi se primjenjivali od najranije dobi kako bi se smanjila zloraba alkohola i da je nužno početi poštivati postojeću zakonsku regulativu zabrane prodaje alkohola osobama mlađim od 18 godina.

Ključne riječi: adolescenti, dostupnost alkohola, spol, socioekonomski status.

UVOD

Adolescencija je najburnije razdoblje razvoja koje se događa na putu životnog sazrijevanja i odrastanja čovjeka između 11. i 21. godine života. U tom razdoblju zbiva se čitav niz bioloških, kognitivnih, socijalnih i emocionalnih promjena

popraćenih novim potrebama, interesima i problemima koji do tada nisu bili prisutni u životu djeteta. Danas je sve više prisutan problem konzumiranja alkohola u adolescenata. Ova pojava posljedica je općeprihvaćenog ispijanja alkohola u svim

životnim situacijama. Gotovo je nemoguće zamisliti svadbu, proslavu rođenja djeteta, proslavu završetka školovanja, proslavu rođendana, izlaske mladih, nekog tužnog događaja poput sprovoda ili bilo kojeg životnog neuspjeha, bez ispijanja alkohola. Činjenica je da se mladoj osobi prvi put alkohol uglavnom ponudi u roditeljskom domu i to u najranijoj dječjoj dobi. Ova je pojava obično popraćena smijehom i odobravanjem okoline. Mladi svoje uzore traže u krugu svoje obitelji, dječaci se poistovjećuju s očevima, a djevojčice s majkama. U Hrvatskoj registrirano je oko 250 000 alkoholičara, a godišnje se otkrije oko 8 000 novih. No budući da od alkoholiziranja jedne osobe pati cijela obitelj, broj „žrtava“ penje se na čak milijun Hrvata, a taj broj iznosi gotovo četvrtinu stanovnika Hrvatske. Odrastanjem u obitelji alkoholičara dijete uči kako je konzumacija alkohola prihvatljiva. Posljedice su dalekosežne i veliki dio alkoholičara potječe upravo iz obitelji alkoholičara.

ADOLESCENCIJA

Adolescencija je razdoblje odrastanja, prijelazno razdoblje iz djetinjstva u svijet odraslih, obilježeno brzim promjenama raspoloženje, često popraćeno konfliktima i sukobima sa okolinom u kojoj se nalaze,

ispitivanjem granica do koje mogu ići, čestim buntovništvom, znatiželjnim ponašanjem, mogućnošću istraživanja svijeta. Adolescenciju možemo podijeliti na ranu, srednju i kasnu adolescenciju, koja završava postizanjem socijalne i emocionalne zrelosti te financijskom samostalnošću. Rana adolescencija je razdoblje između 11. i 14. godine, srednja između 15 i 18, a kasna od 19. do 21. godine života, a obuhvaća čitav spektar bioloških, kognitivnih, socijalnih i emocionalnih promjena popraćenih mnogim potrebama, različitim interesima i problemima kojima do tog razdoblja tada nisu bili opterećeni. Prolaženje kroz adolescenciju uključuje izvjesnu mjeru poremećaja, razvoja osjećaja i stavova unutar samoga sebe i u odnosu prema drugima, razvoja samopoštovanja, povjerenja, samostalnosti i osobnosti. Adolescenti stječu novi doživljaj sebe i svojih fizičkih, mentalnih i emocionalnih sposobnosti, uključujući doživljaj vlastite individualnosti i osobne vrijednosti. Proces rane adolescencije u djevojaka počinje oko dvije godine ranije nego u dječaka. U oba spola njezin je početak najuočljivije karakteriziran fizičkim promjenama koje se odražavaju na sva područja adolescentskog ponašanja, interese, socijalno ponašanje i kvalitetu afektivnog života. Kraj adolescencije je više određen psihološkim i sociološkim zakonitostima

nego što je vezan uz fizičke ili biološke promjene. Teško je u potpunosti opisati adolescentski neukrotiv duh i mladenačko uzbuđenje koji se izmjenjuju s trenucima zlovolje, ljutnje, svadljivosti i pojačane osjetljivosti. Odnos adolescenata i odraslih je složen, često izazivaju zavist i neodobravanje odraslih, dok istovremeno adolescenti su vrlo ovisni o odraslima. Često prema odraslim osobama imaju podijeljene i suprotne osjećaje. Adolescencija je burno razdoblje u životu u kojem se znatno povećava potreba za neovisnosti i emocionalnoj udaljenosti od svojih roditelja te raste potreba za pripadanjem vršnjačkim grupama i prvom ljubavnih odnosu.

ADOLESCENTI I ALKOHOL

Adolescencija je posebno razdoblje u životu čovjeka čega su gotovo svi svjesni, no tek su nedavna istraživanja pokazala da u nekim važnim segmentima alkohol drugačije djeluje na adolescenta nego na odrasle pa tako najnovija istraživanja govore da je alkohol droga koja drugačije utječe na adolescente nego na odrasle (Kuhn i sur. 2007). Kuhn i suradnici navode da u nekom aspektima alkohol jače djeluje na adolescente, a na druge slabije. Oni navode da su istraživanja na životinjama pokazala da je alkohol oslabio

moždane kemikalije odgovorne za učenje i to mnogo više kod mladih nego kod starijih životinja. Tako je u mozgu adolescenata ta aktivnost bila oslabljena toliko malom količinom alkohola koja bi odgovarala otprilike jednom alkoholnom piću. Iz mnogih istraživanja proizlazi da alkohol umanjuje mentalnu funkciju kod mladih osoba više nego kod starijih, mozgovi tinejdžera su osjetljiviji i zbog toga oni ne bi trebali piti. Isto tako istraživanja na životinjama su pokazala da velike doze alkohola imaju puno slabije sedativno djelovanje u adolescenata nego u starijih životinja. To ukazuje da alkohol čini mlade manje pospanim od odraslih osoba, što ne čini alkohol sigurnijim za mlade već da adolescenti mogu popiti više od odraslih prije nego ih alkohol toliko omami da više ne mogu piti (Kuhn i sur. 2007). Rano konzumiranje alkohola rezultira povećanom tolerancijom u odrasloj dobi, oštećenjem mozga i jetre te povećava rizik za pojavu problema s alkoholom u odrasloj dobi (Radović, 2006). Jedan dio adolescenata koji učestalo konzumiraju alkohol, osobito adolescenti koji su odgojno zapušteni mogu postati ovisnici o alkoholu, sa mogućnošću komplikacija, problemima u ponašanju, sklonošću agresiji, ispadima i naglosti, slabijim uspjesima u školi i slično.

RAZLOZI ZA KONZUMACIJU ALKOHOLA KOD ADOLESCENTA

Adolescenti navode različite razloge za konzumaciju alkohola, poput premale kontrole roditelja, lake dostupnosti alkoholnih pića, pristupačne cijene, često jeftiniji od soka, sviđa im se način reklamiranja alkohola, često piju iz dosade, zabave, radi opuštanja, skupljanja hrabrosti, lakšeg podnošenja kritike, osude, ne žele biti različiti od drugih, ponekad piju da se ne bi osjećali usamljenima, pijenjem bježe od stvarnosti, misle da je pijenje alkohola sasvim normalno... Kuhn i suradnici (2007) navode da razlozi za opijanje kod mladih nisu potpuno jasni, smatraju da do njega vjerojatno dolazi jer im se dopada stanje pijanstva dok nivo alkohola u krvi raste te zbog okolnosti pod kojima konzumiraju alkohol. Obzirom da zakon zabranjuje konzumaciju alkohola mladima, često ih tjera da piju brzo, kako ne bi bili ulovljeni. Osim fizičke doze alkohola koju mladi unose u tijelo tijekom opijanja Kuhn i suradnici (2007) navode i socijalne i emocionalne rizike za opijanje. Oni kao primjer navode istraživanje provedeno među studentima koji su se opijali te u kojem se pokazalo da je njih 63% pod utjecajem alkohola napravilo nešto zbog čega su kasnije zažalili, a još njih 54% je izjavilo da se ne sjećaju gdje su bili i što su radili, izjavili su i da su se upustili u seksualne aktivnosti u pijanom

stanju a da pri tome njih 22% nije koristilo nikakvu zaštitu. Adolescenti misle da mogu prestati piti kad god to požele i da nema šanse da će postati alkoholičari.

OBITELJ, ADOLESCENTI I ALKOHOL

Sakoman (2002) govori o obitelji kao mjestu na kojem se djeci mogu dati primjeri iz dragocjenog životnog iskustva i znanja, no da bismo bili uspješni u tom nastojanju moramo s djecom imati dobar odnos, moramo imati s njima dobru, kontinuiranu i otvorenu komunikaciju, moramo biti osobe koje djeca poštuju kao davaoče savjeta, moramo biti upućeni u probleme, moramo znati barem toliko, koliko djeca misle da bismo trebali znati. Dosadnim pozivanjem na razgovore, držanjem prodika, nedorečenošću, nerazumljivošću, ako djeca misle da ih tupimo, možemo učiniti više štete nego koristi. Stoga, najviše utjecaja na njih u smislu postizanja zdravog razuma i prihvaćanja zdravog i nerizičnog ponašanja u vezi uzimanja sredstava ovisnosti nemaju riječi, već naš pozitivan osobni primjer. Također, možemo iskoristiti svakodnevne prigode u kojima se mogu spontano povesti razgovori o alkoholu i drugim sredstvima ovisnosti. tako npr. roditelji ovisni o duhanu, alkoholu u nezavidnoj su situaciji ako žele provoditi kućni odgoj

protiv tih sredstava ovisnosti. Ukoliko je jedan roditelj primjieran postoji mogućnost da zajedno s djetetom pokuša pomoći onom drugom roditelju, ako i ne uspije u tome, barem će dijete shvatiti bit ovisnosti. Problem je ako je roditelj ovisnik djetetov idol, tada je veća mogućnost da se dijete s njim identificira, pa i samo stekne tu ovisnost (Sakoman, 2002). Alkohol je sredstvo ovisnosti koje mladi uglavnom prvi puta probaju u obiteljskom okruženju u kojem im je često ponuđen nagovorom roditelja ili drugih članova obitelji. Osim toga, alkohol se u našem društvu koristi kao usađena navika i normalan obrazac ponašanja u raznim prigodama kroz koje mnogi pronalaze svoja opravdanja i motive zašto posežu za čašom s alkoholom. Roditelji imaju veliku ulogu u odgoji djece, oni ih ne bi trebali samo hraniti, oblačiti i drugačije skrbiti već i odgajati, ne ih zanemarivati, ne ih puštati u krivo vrijeme na potpuno kriva mjesta, a vrlo često su djeca svjedoci i zlostavljanja u obitelji od strane najčešće muža alkoholičara koji zlostavlja cijelu obitelj, ta tako djeca uz loš uzor ponavljaju takvo ponašanje u još i loše odabranom društvu oko sebe (Breitenfeld, Wolf, 2010).

UTJECAJ MEDIJA NA MLADE

Velika materijalna sredstva se ulažu u različite reklame putem svih medija, tako i alkoholna industrija u svrhu što veće

prodaje i konzumacije različitih alkohol pića ulaže velika sredstva u reklamiranje pijenja alkohola, uvjeravajući javnost o tome da alkohol nije štetan, nego čak i koristan, naravno pri tome misleći samo na svoj veliki profit od proizvodnje i prodaje istog (Miliša, Zloković, 2008). Gledajući na TV-u npr reklame prije i u vrijeme europskog nogometnog prvenstva u kojima se masovno, svakodnevno bombardira javnost reklamama za pijenje piva koje se najčešće predstavlja kao "cool", zabavno ponašanje, upravo se šalju negativne poruke svima, a pogotovo mladima. Isto tako čestu promidžbu alkohola kao nešto zabavno, interesantno možemo vidjeti i u muzičkim spotovima koje najčešće upravo gledaju mladi. Često na filmovima, serijama, također možemo vidjeti kadrove proslava, sprovoda, zabava mladih i ostalih prigoda koje ne prolaze bez konzumacije alkohola. Smatramo da bi se kroz obrazovne predmete u školama trebalo i moglo pomoći mladima da usvoje i razumiju znanja o štetnosti i interesima medijskih sadržaja koji reklamiraju bilo koji oblik negativnog i rizičnog ponašanja. te na taj način pokušati utjecati na njihovu konačnu odluku.

ALKOHOL I STRADANJA

Poznato je da mnoge prometne nezgode imaju veze s alkoholom., naime vozač koji ima 1,5 promila alkohola u krvi ima oko 25

puta veću šansu da skrivi prometnu nesreću od trijeznog vozača. Inače, 1,5 promila alkohola u krvi su grubo rečeno tri do četiri boce piva. Čovjek pod utjecajem alkohola osim što je nespretniji, slabije vidi, površno rasuđuje što je kombinacija kao stvorena za probleme, koji naravno ne prestaju u prometu. Pod utjecajem alkohola izgledajući iz čista mira, ljudi se često dovode u sukobe izvan ceste, u obitelji, lokalnu, nerijetko i drugdje (Horvat, 2003). Breitenfeld i Wolfl (2010) navode da je već kod 0,5 promila prema najvećim svjetskim statistikama dvostruko češće pogibanje vozača, za razliku od stanja potune trijeznosti. Zatim navode da je kod 1,0 promila pogibanje u prometu vrtoglavo te da logaritamski, progresivno raste na 10 puta, dok bi kod 2,0 promila alkohola u krvi ono bilo i do 100 puta veće. Osim vozača osobnih automobila u prometu tako pogibaju i motociklisti, pješaci i biciklisti. U mlađih punoljetnika veliki je problem na domaćoj i svjetskoj razini pogibanja u pijanom stanju zbog prebrze vožnje, bez vezivanja pojasa u automobilu, često uz poticaje i agresivno ponašanje i ostalih sudionika u automobilu i to u zadnje vrijeme u oba spola (Breitenfeld, Wolfl, 2010). Osim stradanja u saobraćajnim nesrećama, u alkoholiziranom stanju mladi se na različite načine namjerno i nenamjerno ozljeđuju zbog agresivnih ispada, sudjeluju u u spolnim

zlostavljanjima, skloniji su samoubojstvima te trovanju alkoholom.

PREVENCIJA ALKOHOLIZMA U MLADIH

Prevenција uzimanja alkohola u mladim osoba sastoji se prvenstveno od obiteljskog odgoja, u čemu prvenstveno sudjeluju roditelji, proširena obitelj, ponekad nadomjesne osobe ili ustanove. Problem obiteljskog odgoja je činjenica da oko četvrtine roditelja imaju i sama ovisničke manje ili veće probleme kada se u obzir uzima alkohol (Breitenfeld, Wolfl, 2010). U školama čija je uloga osim obrazovne i odgojna, najviše se vremena odvaja za obrazovnu ulogu, dok jedan dio nastavnih sati provedenih na satovima razredne zajednice razrednik može i mora isplanirati i iskoristiti za odgoj i ovisničku problematiku kroz satove školskog preventivnog programa. U školama bi trebalo uključiti ovisničku problematiku i kroz druge predmete, a svakako je važno da se s tom problematikom, prvenstveno prevencijom osim navedenih bave školski pedagozi, psiholozi i defektolozi. Veliku ulogu u prevenciji ovisničkog ponašanja može i treba imati i liječnik školske medicine koji treba surađivati i sudjelovati u obrazovanju naglašavajući zdravstveni problem ovisnosti. Osim obitelji, škola i liječnika školske medicine, važni su i zakonski propisi u preventivi. Jedna od

donesenih zakonskih uredbi je Uredba o zabrani usluživanja alkoholnih pića maloljetnim osobama i Uredba o zabrani prodaje alkoholnih pića u trgovinama maloljetnicima. Na žalost u praksi te uredbe zakona gotovo da potpuno zakazuju zbog upitnosti tko sve može zatražiti osobnu iskaznicu mlade osobe, zbog čega se u mnogim slučajevima traži nazočnost policije što otežava funkcioniranje ovih kontrola. Isto tako je u praksi minimalan broj prekršitelja ovog zakona a koji su najčešće zbog zastarijevanja predmeta često i nekažnjeni (Breitenfeld, Wolf, 2010). Nedavno je i Vijeće za prevenciju Grada Zagreba podržalo i donijelo odluku o zabrani konzumacije i nošenja alkohola na javne površine, u parkove, a sve s ciljem smanjenja konzumiranja alkohola među maloljetnim osobama. U prevenciji konzumiranja alkohola kod mladih svakako je važno napomenuti da je bitno osigurati i dovoljno prometnih policijskih noćnih i vikend nadzora nad mladim vozačima, a pogotovo tu kontrolu treba pojačati u blizini mjesta gdje se mladi okupljaju.

STATISTIČKI PODACI

Prema podacima ESPAD (Europsko istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima) od 2016. godine (Capak, 2016) navodi da je u Hrvatskoj konzumiranje alkoholnih pića kulturološki

prihvatljiv oblik ponašanja, prisutan pri obiteljskim i društvenim okupljanjima. Dostupnost alkoholnih pića učenicima je istraživana pitanjem o udjelu učenika koji su probali alkohol i o njihovoj predodžbi koliko bi im bilo teško ili lako nabaviti alkoholna pića.

- U 2015. godini 87% adolescenata izjavljuje da lako ili vrlo lako mogu nabaviti alkohol kada bi to poželjeli što ukazuje da je dostupnost alkohola vrlo visoka iako je regulirana zakonima kojima se zabranjuje prodaja i usluživanje alkohola maloljetnicima. Promatrajući prikazana razdoblja vidljivo je kako je trend smanjenja dostupnosti izraženiji kod mladića. Hrvatska je 9 % iznad prosjeka ostalih zemalja u 2015.
- Prema rezultatima istraživanja, 92,3% učenika (93,5% mladića i 91,0% djevojaka) je u životu pilo alkohol, a u posljednjih 12 mjeseci to je činilo 81,9% učenika (83,7% mladića i 79,9% djevojaka), dok je 60% mladića i 48,9% djevojaka, odnosno ukupno 54,7% učenika izjavilo kako je pilo alkohol u posljednjih 30 dana.
- Prema podacima o vrsti alkoholnog pića kojeg su konzumirali u posljednjih 30 dana, mladići su najčešće konzumirali

pivo (57,2%), zatim vino (50,2%) te žestoka i miješana pića (44,8%), gotova miješana pića s alkoholom (24,8%). Djevojake najčešće u posljednjih 30 dana konzumiralo je vino (43,8%), zatim žestoka i miješana pića (43,0%), pivo (30,0%) te gotova miješana pića s alkoholom (18,3%).

- U dobi od 16 godina, 46,9% učenika, gotovo polovica, je u životu iskusila pijanstvo, u posljednjih godinu dana opilo se njih 35,7%, više mladića nego djevojaka (38,7% mladića i 32,5% djevojaka), a u posljednjih 30 dana izjavilo je kako je bilo pijano njih 15,6% .
- Rezultati istraživanja pokazuju da se mladi često dovode u rizična ponašanja pod utjecajem alkohola. Najviše učenika je pod utjecajem alkohola u posljednjih 12 mjeseci oštetilo ili izgubilo neki predmet ili komad odjeće, ukupno njih 22%, jednako mladića i djevojaka. Mladići se u znatno većem postotku u odnosu na djevojke upuštaju u tučnjave (15%, u odnosu na 6% djevojaka).

CILJ ISPITIVANJA

Problem konzumiranja alkohola u adolescenata je sve više prisutan u

svakodnevnom životu. Ova pojava posljedica je općeprihvaćenog ispijanja alkohola u mnogim životnim situacijama, poput svadbe, proslave rođenja djeteta, proslave završetka školovanja, proslave rođendana, izlaska mladih, nekog tužnog događaja poput sprovoda ili bilo kojeg životnog neuspjeha. Mladoj osobi prvi put alkohol se uglavnom ponudi u roditeljskom domu i to u najranijoj dječjoj dobi. Ova je pojava obično popraćena smijehom i odobravanjem okoline. U Hrvatskoj se penje broj alkoholičara, a budući da od alkoholiziranja jedne osobe pati cijela obitelj, broj „žrtava“ se sve više povećava. Posljedice su dalekosežne i veliki dio alkoholičara potječe upravo iz obitelji alkoholičara. Cilj je ovog istraživanja ispitati kakva je dostupnost alkohola mladim osobama s obzirom na zakonsku regulativu zabrane prodaje alkohola osobama mlađim od 18 godina. Također se želi ispitati postoje li razlike među ispitanicima s obzirom na spol. Stoga su ispitanice učenice Škole za medicinske škole Vinogradska i učenici Industrijske strojarske škole u Zagrebu.

HIPOTEZE

Sukladno s ciljevima postavljene su sljedeće hipoteze:

H1 – Mladi lako dolaze do alkohola unatoč Zakonu o zabrani prodaje alkoholnih pića i

drugih pića koja sadrže alkohol osobama mlađim od 18 godina.

H2 – Postoji statistički značajna razlika navika vezanih uz konzumiranje alkohola između ispitanica Škole za medicinske sestre Vinogradske i učenika Industrijske strojarske škole u Zagrebu.

UZORAK ISPITANIKA

Uzorak ispitanika čini 60 učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska i 60 učenika Industrijske škole u Zagrebu. U istraživanju su sudjelovali učenici trećih razreda, a dobna granica kretala se između 16 i 18 godina. Ispitano je 6 učenika u dobi od 16 godina, 93 učenik u dobi od 17 godina, 21 učenik od 18 godina. Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je upitnik od 26 pitanja. Sva pitanja u anketnom upitniku su pitanja objektivnog tipa. Zadatak učenika je odabrati jedan ili više ponuđenih odgovora. Na pojedina pitanja, ukoliko niti jedan ponuđeni odgovor nije odgovarao njihovom mišljenju učenici su imali mogućnost sami upisati željeni

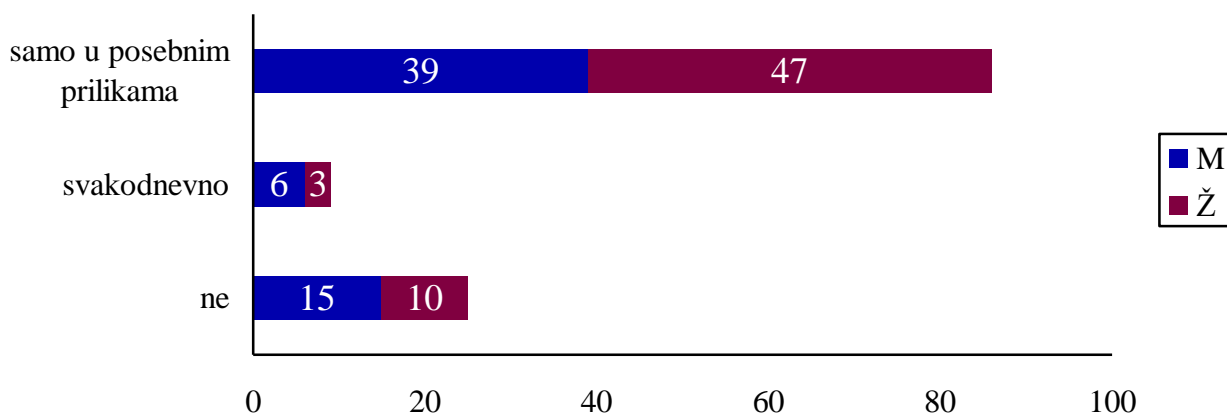
odgovor. Za obradu podataka je korištena deskriptivna statistika i osnovni statistički parametri te hi kvadrat test.

REZULTATI ANKETE

Adolescenti i alkohol ovisno o spolu i školi koju ispitanici polaze

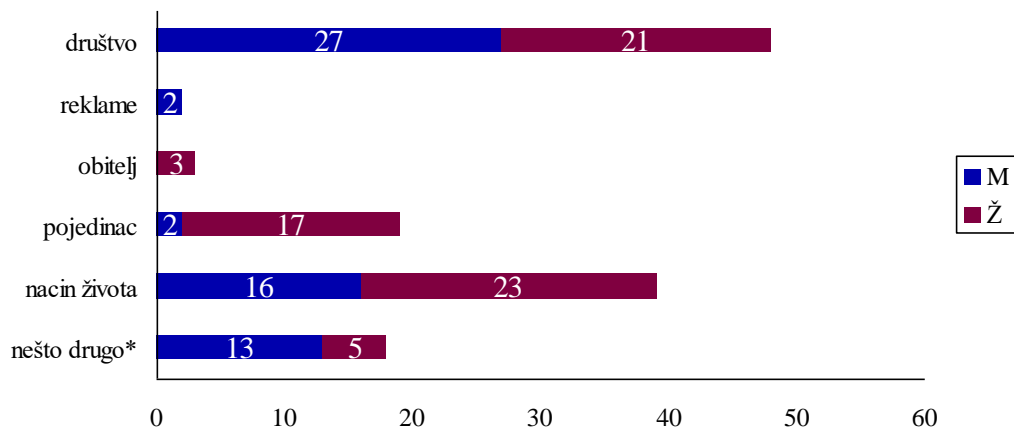
Dijagram 1 prikazuje da ukućani od 39 učenika i 47 učenica konzumiraju alkohol samo u posebnim prilikama (rođendani, svadbe, praznici...); ukućani 6 učenika i 3 učenice konzumiraju svakodnevno alkohol te ukućani 15 učenika i 10 učenica ne konzumiraju alkohol. Izračunom hi - kvadrat testa $\chi^2 = 2,74$; $p = 0,2541$ i nema statistički značajne razlike između ukućana koji konzumiraju alkohol u posebnim prilikama, svakodnevno ili ga uopće ne konzumiraju između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska.

Dijagram 1. Odgovor na pitanje: Konzumira li tko od tvojih ukućana alkohol?

Dijagram 2 prikazuje da 27 učenika i 21 učenica misle da je društvo uzrok alkoholizmu, 2 učenika misle da su reklame uzrok alkoholizmu, 3 učenice misle da je obitelj uzrok alkoholizmu, 2 učenika i 17 učenica misle da je pojedinac uzrok alkoholizmu, 13 učenika i 5 učenica misle da je način života uzrok alkoholizmu. Učenici su pod nešto drugo naveli stres, problemi u poslu i ljubavi, osjećaj zadovoljstva i sreće, ne znam, nije me briga, želja, rat, bijeg od problema, žed, zabava, problemi Izračunom hi - kvadrat testa $\chi^2 = 21,883$, $p = 0,0055$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre

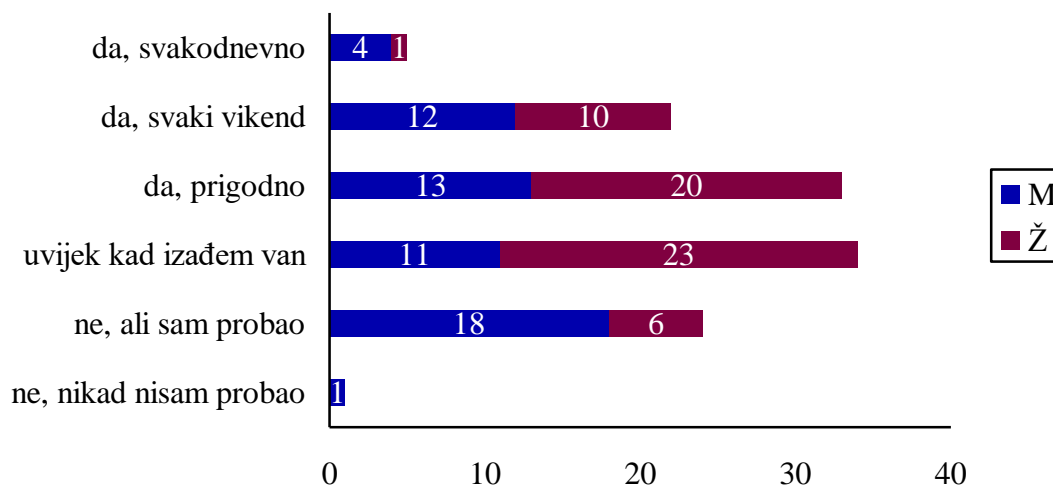
Vinogradska u mišljenju o uzroku alkoholizma. Učenici Industrijske škole u Zagrebu misle da je najveći uzrok alkoholizmu društvo, nešto manje način života, zatim navode nešto drugo, u reklamama i pojedincima vide najmanji uzrok alkoholizmu, dok u obitelji ne vide uzrok alkoholizmu. Učenice Škole za medicinske sestre Vinogradska misle da je najveći uzrok alkoholizmu način života, slijedi društvo, pojedinac, nešto drugo te navode da misle da je uzrok obitelj koju učenici Učenici Industrijske škole u Zagrebu uopće ne navode obitelj kao uzrok aloholizmu, dok učenice Škole za medicinske sestre Vinogradska uopće ne navode kao uzrok alkoholizmu reklame.

Dijagram 2. Odgovor na pitanje: Što misliš koji je uzrok alkoholizma?

Dijagram 3 prikazuje učestalost konzumiranja alkohola kod ispitanika. Dobiveno je da 4 učenika i 1 učenica konzumiraju svakodnevno alkohol, 12 učenika i 10 učenica svaki vikend, 13 učenika i 20 učenica prigodno, 11 učenika i 23 učenice uvijek kad izađu van, 18 učenika i 6 učenica ne konzumiraju alkohol ali su ga probali i 1 učenik nikad nije probao alkohol. Izračunom su dobiveni rezultati hi - kvadrat testa $\chi^2 = 4,695$, $p = 0,117$, što znači da postoji značajna statistička razlika u odgovorima između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska u učestalost konzumacije alkohola. Učenici Industrijske škole u Zagrebu navode kao najčešći odgovor na postavljeno pitanje da ne

konzumiraju alkohol ali su ga probali, čak 4 učenika svakodnevno konzumira alkohol, dok 1 učenik nikad nije probao alkohol. Učenice Škole za medicinske sestre Vinogradska kao najčešći odgovor na postavljeno pitanje odgovaraju da konzumiraju alkohol uvijek kad izađu van, samo njih 6 ne konzumiraju alkohol ali su ga probale, a 1 učenica konzumira alkohol svakodnevno. Prema rezultatima ESPAD istraživanja iz 2015. godine, 92,3 % učenika (93,5 % mladića i 91,0 % djevojaka) je u životu pilo alkohol, a u posljednjih 12 mjeseci to je činilo 81,9 % učenika (83,7 % mladića i 79,9 % djevojaka), dok je 60 % mladića i 48,9 % djevojaka, odnosno ukupno 54,7 % učenika izjavilo kako je pilo alkohol u posljednjih 30 dana.

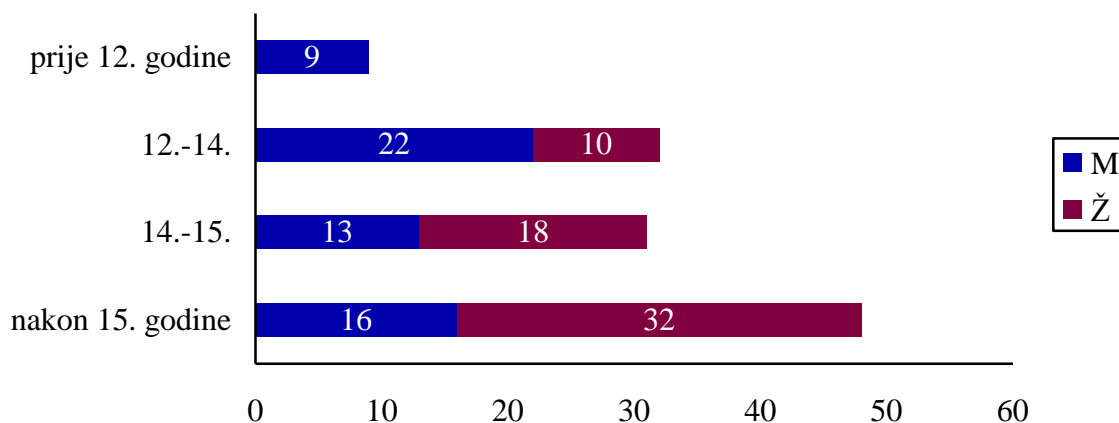
Dijagram 3. Odgovor na pitanje: Jesi li konzumirao koji puta alkohol?

Dijagram 4 prikazuje životnu dob ispitanika s kojom su počeli konzumirati alkohol. Dobiveno je da je 9 učenika počelo konzumirati alkohol prije 9-te godine života, 22 učenika i 10 učenica između 12 i 14 godina, 13 učenika i 18 učenica između 14 i 15 godina, a 16 učenika i 32 učenice nakon 15 godina. Izračunom hi kvadrat test $\chi^2 = 19,64$, $p = 0,0002$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska s

obzirom na životnu dob s kojom su počeli konzumirati alkohol. Dobiveni rezultati pokazuju da su učenici Industrijske škole u Zagrebu počeli konzumirati alkohol već s 12 godina, najviše njih između 12 i 14 godine, dok su učenice Škole za medicinske sestre Vinogradska u najvećem broju počele konzumirati alkohol nakon 15 godine života, dok za razliku od učenika Industrijske škole u Zagrebu, niti jedna učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska nije počela konzumirati alkohol prije 12 godine života.

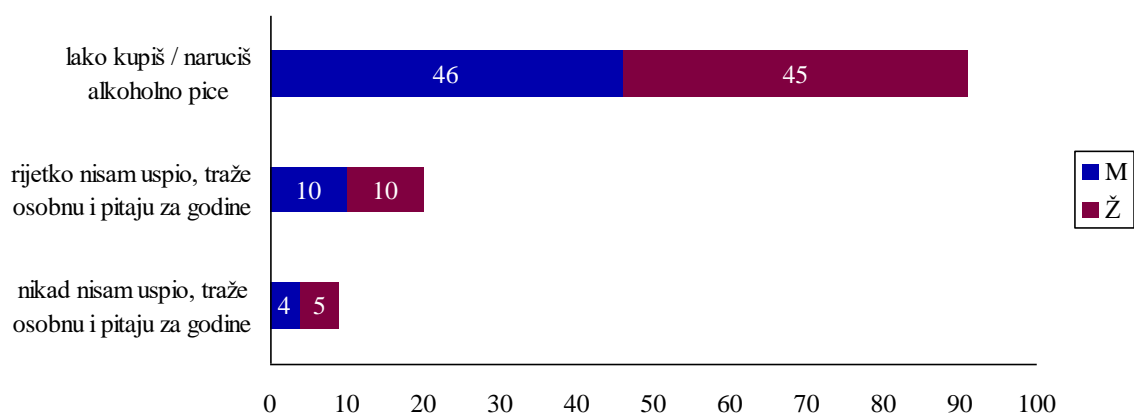
Dijagram 4. Odgovor na pitanje: Kad si počeo/la s konzumiranjem alkohola?

Dijagram 5 prikazuje da 46 učenika i 45 učenica kad žele kupiti/naručiti alkohol lako kupe/naruče alkoholno piće, 10 učenika i 10 učenica rijetko nisu uspjeli, tražili su ih osobnu kartu i pitali za godine, a 4 učenika i 5 učenica nikad nisu uspjeli, tražili su ih osobnu kartu i pitali za godine. Izračunom hi - kvadrat testa $\chi^2 = 0,122$, $p = 0,9408$, $p > 0,05$, što znači da nema statistički značajne razlike u kupovanju/naručivanju alkohola između

učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska. ESPAD istraživanje 2015. godine govori da 87% adolescenata izjavljuje da lako ili vrlo lako mogu nabaviti alkohol kada bi to poželjeli što ukazuje da je dostupnost alkohola vrlo visoka iako je regulirana zakonima kojima se zabranjuju prodaja i usluživanje alkohola maloljetnicima.

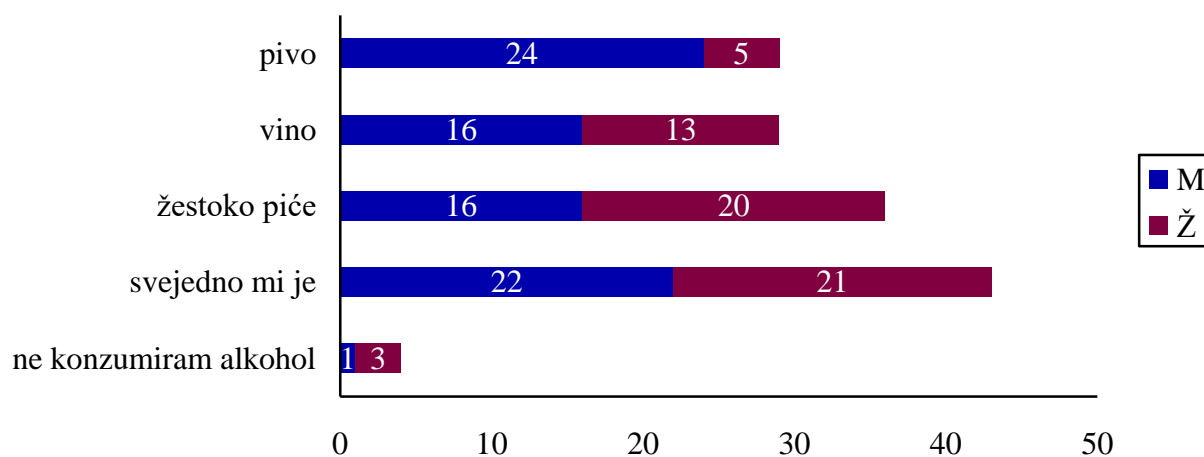
Dijagram 5. Odgovor na pitanje: Kad želiš kupiti/naručiti alkohol:

Dijagram 6 prikazuje da 24 učenika i 5 učenica konzumiraju od alkohola pivo, 16 učenika i 13 učenica vino, 16 učenika i 20 učenica žestoko piće, 22 učenika i 21 učenica izjavljuju da im je svejedno koju vrstu alkohola konzumiraju, a 1 učenik i 3 učenice izjavljuju da ne konzumiraju alkohol. Izračunom hi - kvadrat testa $\chi^2 = 12,356$, $p = 0,0419$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska s obzirom na vrstu alkohola koju konzumiraju. Dobiveni rezultati pokazuju da učenici Industrijske škole u Zagrebu najčešće konzumiraju pivo, dok učenice

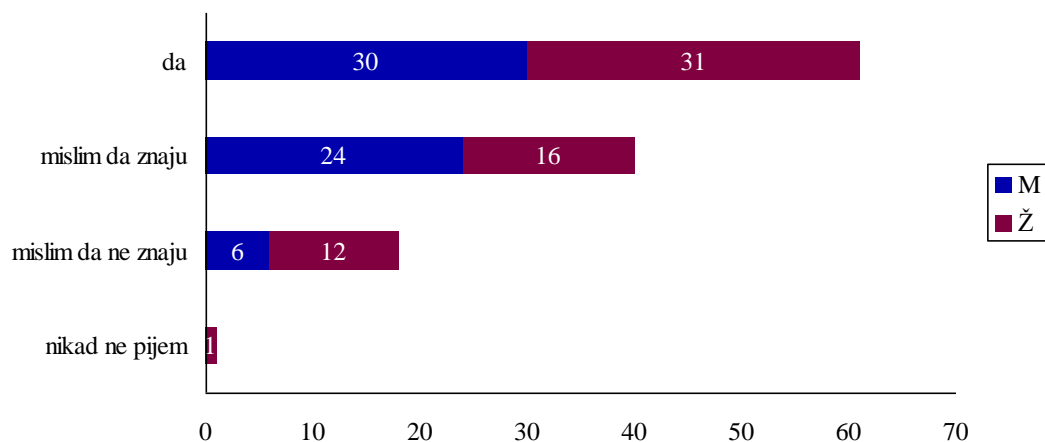
Škole za medicinske sestre Vinogradska su kao odgovor navele svejedno mi je. Vidljivo je da se rezultati što se tiče dječaka slažu s rezultatima ESPAD istraživanja iz 2015. godine, mladići su u posljednjih 30 dana najčešće konzumirali pivo (57,2 %), zatim vino (50,2 %) te žestoka i miješana pića (44,8 %), gotova miješana pića s alkoholom (24,8 %). Djevojake najčešće u posljednjih 30 dana konzumiralo je vino (43,8 %), zatim žestoka i miješana pića (43,0 %), pivo (30,0 %) te gotova miješana pića s alkoholom (18,3 %).

Dijagram 6. Odgovor na pitanje. Koju vrstu alkohola konzumiraš?

Dijagram 7 prikazuje da roditelji od 30 učenika i 31 učenice znaju da piju, 24 učenika i 15 učenica misle da znaju, 6 učenika i 12 učenica misle da ne znaju, a 1 učenik i niti jedna učenica izjavljuju da nikad ne piju. Izračunom je dobiveno da je

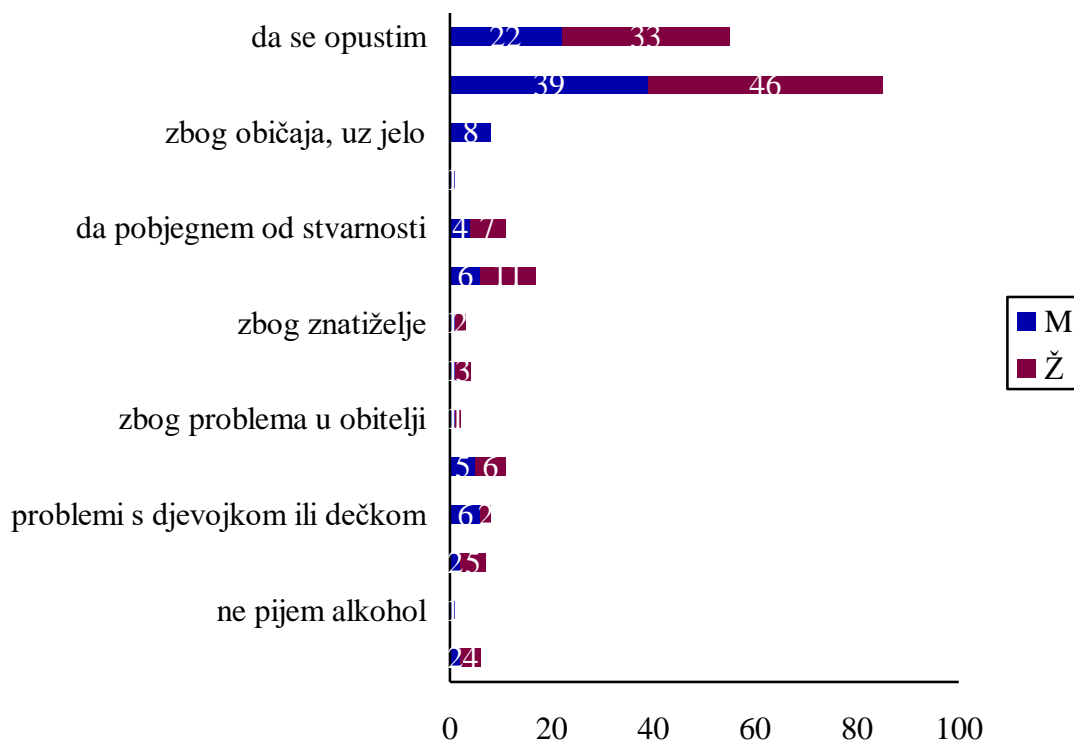
hi - kvadrat test $\chi^2 = 3,608$, $p = 0,1646$, što znači da nema statistički značajne razlike u znanju roditelja o konzumaciji alkohola njihove djece između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska.

Dijagram 7. Znaju li tvoji roditelji da piješ?

Dijagram 8 prikazuje da 22 učenika i 33 učenice najčešće konzumiraju alkohol da se opuste, 39 učenika i 46 učenica zbog zabave, 8 učenika i niti jedna učenica zbog običaja uz jelo, 1 učenik i niti jedna učenica zbog osjećaja sigurnosti, 4 učenika i 7 učenica da pobjegnu od stvarnosti, 6 učenika i 11 učenica zato jer piju i njihovi vršnjaci, 1 učenik i 2 učenice zbog znatiželje, 1 učenik i 3 učenice zbog hrabrosti, 1 učenik i 1 učenica zbog problema u obitelji, 5 učenika i 6 učenica zbog problema u školi, 6 učenika i 2 učenice zbog problema s djevojkom ili dečkom, 2 učenika i 5 učenica iz navike, 1

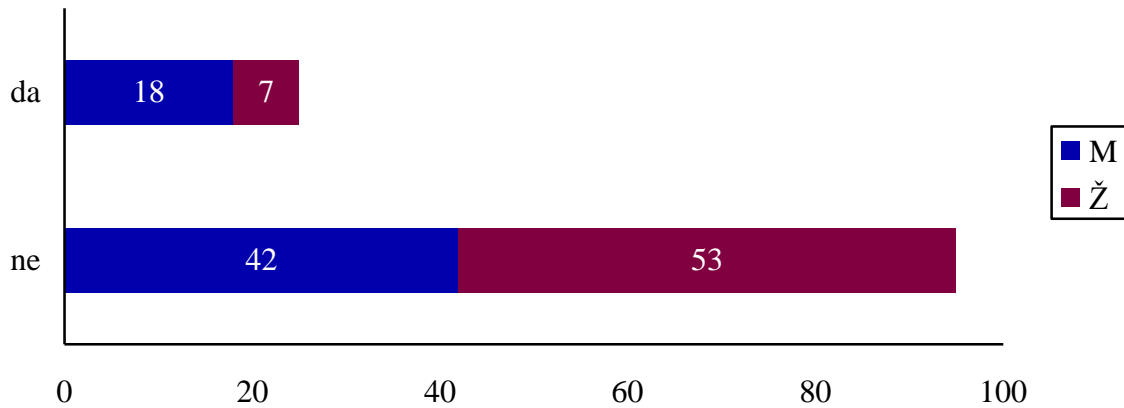
učenik i niti jedna učenica izjavljuju da ne piju alkohol i druge razloge kao što su rođendani, ne da mi se piti sok ili voda, iz gušta navode 2 učenika i 4 učenice. Izračunom je dobiven rezultat: hi - kvadrat test $\chi^2 = 15,011$, $p = 0,090$, što znači da nema statistički značajne razlike u razlozima konzumacije alkohola između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska.

Dijagram 8. Odgovor na pitanje: Zašto najčešće konzumiraš alkohol?

Dijagram 9 prikazuje da je 18 učenika i 7 učenica došlo pod utjecajem alkohola u školu, a 42 učenika i 53 učenice da nisu došli pod utjecajem alkohola u školu. izračunom je dobiveno da je hi - kvadrat test $\chi^2 = 6,114$, $p = 0,0134$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre

Vinogradska s obzirom da li jesu ili nisu ikad došli pod utjecajem alkohola u školu. Iz dobivenih rezultata je vidljivo da su učenici Industrijske škole u Zagrebu češće došli pod utjecajem alkohola u školu od učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska.

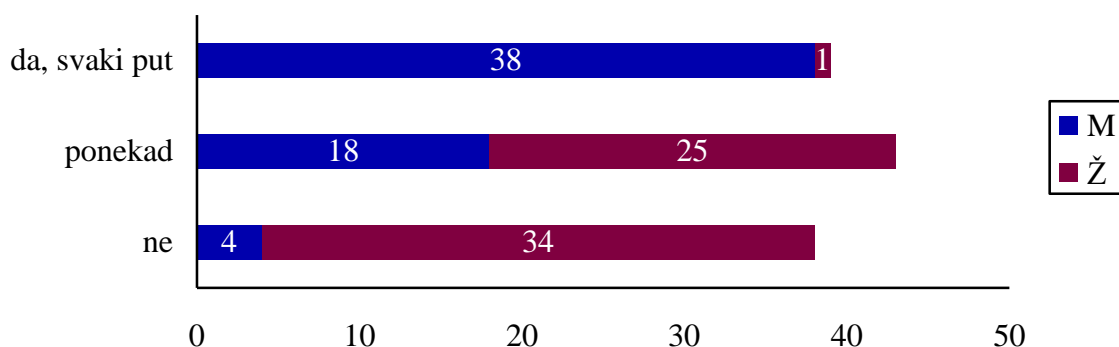
Dijagram 9. Odgovor na pitanje: Jesi li ikad došao/la pod utjecajem alkohola u školu?

Dijagram 10 prikazuje da se je 38 učenika i 1 učenica svaki put doveo/la u nepravilike zbog alkohola, 18 učenika i 25 učenica se ponekad doveo u nepravilike zbog alkohola, 4 učenika i 34 učenice se nije doveo u nepravilike zbog alkohola. Izračun hi - kvadrat testa iznosi $\chi^2 = 59,926$, $p = 0$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska u izjavama kako često su se doveli u nepravilike zbog alkohola. Iz dobivenog rezultata vidljivo je da je najučestaliji odgovor

da su se svaki put doveli u nepravilike zbog alkohola prisutan kod učenika Industrijske škole u Zagrebu, dok je na to pitanje

najčešći odgovor kod učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska da se nisu dovele u nepravilike zbog alkohola. Rezultati ESPAD istraživanja iz 2015. godine, pokazuju da se mladi često dovode u rizična ponašanja pod utjecajem alkohola. Najviše učenika je pod utjecajem alkohola u posljednjih 12 mjeseci oštetilo ili izgubilo neki predmet ili komad odjeće, ukupno njih 22 %, jednako mladića i djevojaka. Mladići se u znatno većem postotku u odnosu na djevojke upuštaju u tučnjave (15 %, u odnosu na 6 % djevojaka).

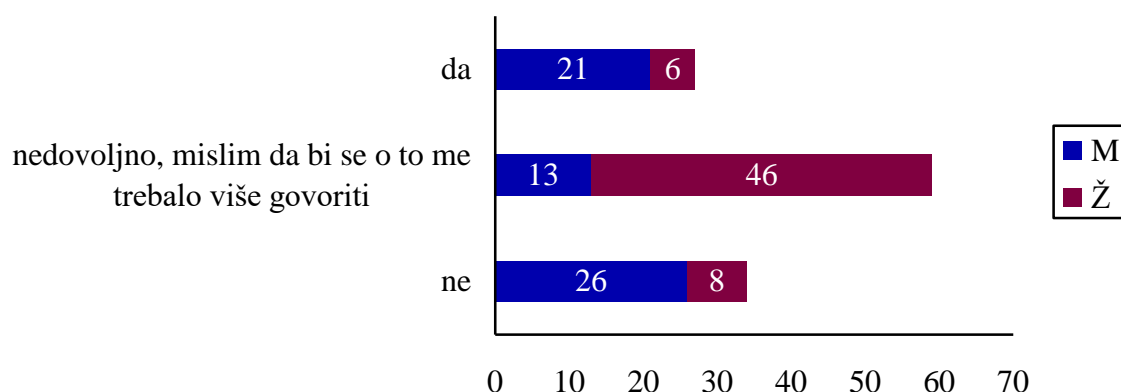
Dijagram 10. Odgovor na pitanje. Jesi li se doveo/la u nepravilike zbog alkohola?

Dijagram 11 prikazuje da 21 učenik i 6 učenica smatraju da su u školskim programima dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje, 13 učenika i 46 učenica smatra da su nedovoljno zastupljeni i misle da bi se o tome trebalo više govoriti, dok 26 učenika i 8 učenica smatra da u školskim programima nisu dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje. Hi kvadrat test iznosi $\chi^2 = 36,32$, $p = 0,0001$, što znači da postoji značajna statistička razlika između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska u

smatranju da li su u školskim programima dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje. Dobiveni rezultat pokazuje da se na postavljeno pitanje najviše učenica Škole za medicinske sestre Vinogradska odlučilo za odgovor da smatraju da su u školskim programima nedovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje, misle da bi se o tome trebalo više govoriti, dok se učenici Industrijske škole u Zagrebu najčešće odlučuju samo da u školskim programima nisu dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje.

Dijagram 11. Odgovor na pitanje: Smatraš li da su u školskim programima dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola po zdravlje?

RASPRAVA

Provedeno istraživanje potvrđuje hipotezu da mladi lako dolaze do alkohola unatoč Zakonu o zabrani prodaje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže alkohol osobama mlađim od 18 godina, također postoji statistički značajna razlika navika vezanih uz konzumiranje alkohola između ispitanica Škole za medicinske sestre Vinogradske i učenika Industrijske strojarske škole u Zagrebu. Istraživanjem je dokazano da 91 anketirana mlada osoba (75,83%) od toga 46 (38,33%) dječaka i 45 (37,5%) djevojčica lako dolaze do alkohola unatoč Zakonu o zabrani prodaje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže alkohol osobama mlađim od 18 godina, samo njih 20 (16,66%) i to 10 (8,33%) dječaka i 10 (8,3 %) djevojčica rijetko nije uspjelo kupiti/naručiti alkohol, pitali su ih za godine ili su ih tražili osobnu iskaznicu, a samo njih 9 (7,5%) od čega 4 (3,33%) dječaka i 5 (4,17%) djevojčica nije uspjelo

kupiti/naručiti alkohol. Gotovo svi podaci u istraživanju su poražavajući i pokazuju da bi obitelj, društvene zajednice, obrazovne ustanove, zdravstvene ustanove kao i sama država trebala uložiti više u prevenciju zlorabe alkohola u mladim osoba. Na isto pitanje prema ESPAD istraživanju 2015. godine 87% adolescenata izjavljuje da lako ili vrlo lako mogu nabaviti alkohol kada bi to poželjeli što ukazuje da je dostupnost alkohola vrlo visoka iako je regulirana zakonima kojima se zabranjuju prodaja i usluživanje alkohola maloljetnicima. Na pitanje, što misle o uzroku alkoholizma čak 27 (22,5%) dječaka i 21 (17,5%) djevojčica vidi uzročnika u društvu, 23 (19,17 %) djevojčica i 16 (13,33%) dječaka vide uzročnika u načinu života, 17 (14,17%) djevojčica i 2 (13,33%) dječaka u pojedincu, 5 (4,17%) djevojčica i 13 (10,83%) dječaka navode stres, probleme na poslu i ljubavi, osjećaj zadovoljstva i

sreće, nije ih briga, bijeg od problema, žed, zabavu, 3 (2,5%) djevojčice vide uzročnika u obitelji, a samo 2 (1,67%) dječaka vidi uzrok u reklamama. Na ovom pitanju postoji statistički značajna razlika u odgovorima između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica škole za medicinske sestre Vinogradska. Na pitanje, jesu li koji put konzumirali alkohol, njih 119 (99,17%) je konzumiralo alkohol i to dječaci 59 (99,17%), a djevojčice 60 (100%) iz čega je vidljivo da nema razlike između djevojčica i dječaka. Od toga čak njih 34 (28,33%) i to 23 (19,1 %) djevojčice i 11 (9,17%) dječaka pije uvijek kad izađu van s društvom u kafić ili neki klub, 33 (33 %) od čega 20 (16,67%) djevojčica i 13 (10,8 %) dječaka konzumira alkohol u posebnim prilikama kao što su rođendani, svadbe, praznici..., njih 22 (18,33%) i to 10 (8,33%) djevojčica i 12 (10%) dječaka konzumira alkohol svaki vikend, zatim njih 5 (4,17%) od čega 1 (0,83%) djevojčica i 4 (3,33%) dječaka konzumira alkohol svaki dan, da ne konzumiraju alkohol ali su probali izjavilo je ukupno 24 (20%), od toga 6 (5%) djevojčica i 18 (15%) dječaka, nikad nije probao alkohol 1 (0,83%) dječak. Na ovo pitanje postoji statistički značajna razlika u odgovorima između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica škole za medicinske sestre Vinogradska. Prema rezultatima ESPAD istraživanja iz

2015. godine, 92,3 % učenika (93,5 % mladića i 91,0 % djevojaka) je u životu pilo alkohol, a u posljednjih 12 mjeseci to je činilo 81,9 % učenika (83,7 % mladića i 79,9 % djevojaka), dok je 60 % mladića i 48,9 % djevojaka, odnosno ukupno 54,7 % učenika izjavilo kako je pilo alkohol u posljednjih 30 dana. Rezultati na pitanje koje se odnosi na vrstu alkohola koju konzumiraju, 24 (20%) dječaka je odgovorilo da najčešće konzumira pivo, 16 (13,33%) dječaka vino, isto toliko i žestoko piće, njima 22 (18,33%) je svejedno što konzumiraju, djevojčice su odgovorile drugačije, zbog čega postoji statistički značajna razlika u njihovim odgovorima, 21 (17,5%) djevojčica izjavilo je da im je najčešće svejedno što konzumiraju, 20 (16,67%) djevojčica najčešće konzumira žestoko piće, 13 (10,8%) djevojčica konzumira vino, dok 5 (4,17%) djevojčica konzumira pivo. Na pitanje, jesu li ikada došli pod utjecajem alkohola u školu postoji statistički značajna razlika u odgovorima između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica škole za medicinske sestre Vinogradska, naime 18 (15%) dječaka je pozitivno odgovorilo na ovo pitanje, a kod djevojčica je ta pojava prisutna u 7 slučajeva (5,8%). Pitanje koje se odnosi na dovođenje u neprilike zbog alkohola također je interesantno i postoji statistički značajna razlika u odgovorima između učenika

Industrijske škole u Zagrebu i učenica škole za medicinske sestre Vinogradska. 38 dječaka (31,66%) izjavljuje da su se doveli u nepritike svaki put kad u konzumirali alkohol, 18 dječaka (1%) se ponekad dovelo u nepritike, a njih 4 (3,33%) se nikad nije dovelo u nepritike zbog alkohola. Kod djevojčica je taj omjer drugačiji, samo se 1 (0,83%) djevojčica dovela u nepritike zbog alkohola, 34 (28,33%) djevojčica izjavljuje da se nikad nije dovelo u nepritike zbog alkohola, dok se njih 25 (20,83%) ponekad dovelo u nepritike zbog alkohola. Rezultati ESPAD istraživanja iz 2015. godine, pokazuju da se mladi često dovode u rizična ponašanja pod utjecajem alkohola. Najviše učenika je pod utjecajem alkohola u posljednjih 12 mjeseci oštetilo ili izgubilo neki predmet ili komad odjeće, ukupno njih 22 %, jednako mladića i djevojaka. Mladići se u znatno većem postotku u odnosu na djevojke upuštaju u tučnjave (15 %, u odnosu na 6 % djevojaka).

Statistički značajna razlika u odgovorima između učenika Industrijske škole u Zagrebu i učenica škole za medicinske sestre Vinogradska postoji i na pitanje, smatraš li da su u školskim programima dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola. 21 (17,5%) dječaka i 6 (5%) djevojčica smatra da su u školskim programima dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola., njih 13

(10,83%) dječaka i 46 (38,33%) djevojčica smatra da nema dovoljno i misle da bi trebalo više o tome govoriti, te 26 (21,67%) dječaka i 8 (6,66%) djevojčica smatra da u školskim programima nisu dovoljno zastupljeni sadržaji koji govore o štetnosti alkohola.

ZAKLJUČAK

Iz rezultata istraživanja jasno je kako se postavljene hipoteze istraživanja prihvaćaju. Problem konzumiranja alkohola sve je više prisutan u našem društvu. Adolescenti predstavljaju posebno rizičnu skupinu za konzumiranje alkohola kao i drugih sredstava ovisnosti zbog svih osobitosti odrastanja, potrebe pripadanju grupi vršnjaka, buri emocija koju proživljavaju, dokazivanja u društvu, stresova kroz koje prolaze i mnogo je još razloga koje sami adolescenti spominju. Obitelj je temelj svakog odgoja, izgradnje svake osobe, stoga je roditeljski stil odgoja, prihvatljiva roditeljska skrb i ljubav prema djetetu od izuzetne važnosti u formiranju ličnosti djeteta pa i adolescenta. Važno je napomenuti da je podrška i zdrav odnos u obitelji važan faktor u prepoznavanju potencijalno rizičnih situacija i čimbenika koji mogu povećati opasnost od konzumiranja alkohola i stvaranja ovisničkog ponašanja kod mladih. Škole kao obrazovne i odgojne ustanove uvelike mogu kroz svoje

programe mogu prepoznati i spriječiti određena devijantna ponašanja te upoznati mlade sa svim opasnostima rizičnih i ovisničkih ponašanja koje vrebaju mladog čovjeka. Škole bi trebale imati kontinuiranu i otvorenu suradnju s roditeljima kako bi zajednički mogli djelovati u svrhu što zdravijeg odrastanja adolescenta. Osim obitelji i škole, svakako treba navesti značajnu ulogu naših zakona kojima se nastoji spriječiti prodaja i usluživanje alkohola maloljetnicima, od nedavno i pijenje alkohola na javnim površinama, u parkovima (Zagreb). Prometna policija ima značajnu ulogu u sprječavanju i otkrivanju mladih osoba da voze pod utjecajem alkohola, tako da pojačaju kontrole noću, vikendom, praznicima, pogotovo u blizini mjesta gdje se okupljaju mladi. Primarna zdravstvena zaštita, tim školske medicine, može uvelike pridonijeti prevenciji ovisnosti pod kojom se i podrazumijeva konzumacija alkohola i to procjenom i otkrivanjem rizičnih čimbenika koji utječu na nastanak ovisničkog ponašanja, kontinuiranom edukacijom mladih i roditelja o štetnosti ovisničkih ponašanja, suradnjom s roditeljima i školama. Velik utjecaj na smanjenje rizičnih faktora koji utječu na razvoj ovisnosti imaju zdrav odnos unutar obitelji, negativan stav prema sredstvima ovisnosti, dobar školski uspjeh, druženje s vršnjacima koji ne konzumiraju droge,

angažiranost u društveno korisnom radu što dovodi do osjećaja korisnosti, ispunjenosti i zadovoljstva životom. Može se zaključiti da je konzumacija alkohola jedan od najvećih javnozdravstvenih problema i da je zato od velike važnosti provoditi rani program prevencije i sprječavanja konzumiranja alkohola na svim razinama, od obitelji do cijele društvene zajednice.

LITERATURA

1. Breitenfeld, D; Wolf, D. 2010. *Alkoholizam*. Tiskara Šuljić Viškovo. Rijeka. 16-69.
2. Capak, K. (ur.). 2016. ESPA (Europsko istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima. https://www.hzjz.hr/wpcontent/uploads/2016/10/HR_ESPAD_2015_RGB_3.pdf (posjećeno 2. prosinca 2020.)
3. Horvat, N. 2003. *O alkoholizmu Što, kako i zašto?*. Stanek. Varaždin. 13-19.
4. Kuhn, C. i sur. 2007. *Samo reci znam : razgovori s djecom o drogama i alkoholu*. Preven – TEEN. Zagreb. 72-96.
5. Miliša, Z; Zloković, J. 2008. *Odgoj i manipulacija djecom u obitelji i medijima*. MarkoM usluge d.o.o. Zagreb. 62-67.
6. Sakoman, S. 2002. *Obitelj i prevencija ovisnosti*. SysPrint. Zagreb. 61-81.
7. Radović, S. 2006. *Odgoj temelj prevencije od ovisnosti*. Žagar d.o.o. Rijeka. 28-45, 69-88.

SUMMARY

ADOLESCENTS AND ALCOHOL

Drinking alcohol in our culture is extremely widespread as an acceptable form of behavior and readily available source of pleasure. The use of alcohol is one of the greatest public health problems of our time with far-reaching consequences for individuals, families and communities. In an intense period of adolescence, many high school students engage in some forms of risky behavior. One of the most common risk behaviors in high school population is alcohol abuse, which can affect the healthy psychological development and functioning in a number of areas and undermines a healthy lifestyle. The objective of this research is to learn how the availability of alcohol to young people considering legislation banning the sale of alcohol to persons under 18 years of age. Aim was to examine differences among respondents with regard to gender and socioeconomic status. The sample comprised 60 students of the school of nursing Vinogradska and 60 students Industrial School in Zagreb. The study was attended third grade students, and age ranged between 16 and 18 years. For the study designed a questionnaire of 26 questions. Data was analyzed with basic statistical parameters and χ^2 test. The results of the study suggest the easy availability of alcohol to young people regardless of age limits. Also, the proven and differences in habits related to alcohol consumption depending on the sex and minor differences related to socioeconomic status. It takes high-quality educational programs that would be implemented from an early age in order to reduce alcohol abuse. Also, the existing legislation is necessary to begin to respect.

Keywords: adolescents, the availability of alcohol, sex, socioeconomic status.